

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva

„Obrtni Vestnik“
izhaja
mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno K 60.—
polletno K 30.—
četrletno K 15.—
posamezna številka K 2.50

Oficialno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug
v Ljubljani“ in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“
s sedežem v Celju in slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Ponatiski dovoljeni le z navedbo vira.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Cene inseratom:

Pri 1 × objavi $\frac{1}{4}$ str. 1200 K
" " " $\frac{1}{2}$ " 600 K
" " " $\frac{3}{4}$ " 300 K
" " " $\frac{1}{8}$ " 150 K
" " " $\frac{1}{16}$ " 75 K
Pri 12 kratni objavi 5%, pri
24 kratni objavi 10% popusta

V. letnik.

V Ljubljani, dne 15. januarja 1922.

Štev. 2.

Poziv in vabilo na naročbo!

„Obrtni Vestnik“, prepotrebno glasilo obrtnega stanu, stopa v V. leto svojega delovanja. Ako se ozremo nazaj, vidimo, da se je pótém tega glasila izvršilo v tej kratki dobi veliko organizatoričnega dela v vseh strokah obrtništva. — Po iniciativah, obelodanjenih v „Obrtnem Vestniku“, so se ustanovljale strokovne zadruge, v katerih so se reševala strokovna in gospodarska vprašanja. To je dokaz, da je v lastnem glasilu tista moč in sila, s katero je mogoče doseči tisto, kar mora imeti vsaka stroka za svoj gospodarski obstoj in tudi za napredek v tehniškem oziru.

Naša država je v razvoju. Nova ustava je že v veljavi; mnoge nove odredbe in mnogi novi zakoni pa bodo še stopili v veljavo. In kdo bo vse to, kar bo zanimalo obrtnika in rokodelca, oziroma kar bosta morala obrtnik in rokodelec vedeti, da ne bosta zašla na napačno pot, prvi obelodanil? To bo zopet naš „Obrtni Vestnik“! Le-ta izhaja zato, da štiti interese obrtniškega stanu in da opozarja na vse manj ali bolj važne odredbe, ki jih tolmači.

Uredništvo „Obrtnega Vestnika“ se zaveda svoje dolžnosti v polni meri. Ako se bo zavedal vsak posamezni obrtnik brez izjeme, da je njegova stanovska dolžnost biti naročen na „Obrtni Vestnik“ in ga bo redno plačeval, potem bo tudi uredništvo moglo to zavest boljše udejstvovati. Toda dosti je še obrtnikov, ki na list niso naročeni!

Tiskovni stroški naraščajo od dne do dne in vendar je stal „Obrtni Vestnik“ vse lansko leto samo 48 kron. Letos pa smo primorani zvišati naročnino listu na 60 kron. Ta znesek zmore pač vsak zaveden tovariš. Prihodnji številki bomo priložili pošne položnice.

Tisti naročniki, ki list prejema in ga vedoma ne plačujejo, škodijo — namesto da bi koristili — in niso nič manj nezavedni od onih, ki list kratkomalo vračajo. Seveda ima upravništvo do dotičnikov, ki list prejema, a ga ne plačajo, pravno moč, da more dolžni znesek izterjati tudi drugim pótém!

Končujemo to vabilo na naročbo s pozivom: Razširjajte glasilo „Obrtni Vestnik“, ker zahtevajo to stanovska potreba, stanovska zavednost in Vaša čast!

Uredništvo in upravništvo „Obrtnega Vestnika“.

O davku na poslovni promet.¹

Bistvo davka na poslovni promet.

Novi davek je v veljavi od 1. oktobra 1921. naprej. Pobira se četrletno.

Davek sloni na sledečih predpisih:

a) za zakonu z dne 27. junija 1921., Uradni list št. 113, z dne 19. septembra 1921.;

¹ Na iniciativo g. J. Zdravca, podpredsednika Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug pri seji finančnega odseka trgovske in obrtne zbornice, se objavlja v pouk vsem obrtnikom, posebnost onim na deželni, še enkrat sedaj veljavno določbo o davku na poslovni promet.

b) na izvršilni naredbi, objavljeni pod naredbeno številko 290 v istem Uradnem listu;

c) na razglasu tukajšnje delegacije ministrstva financ z dne 21. oktobra 1921., št. A. I 2715/7, ki je bil objavljen v Uradnem listu št. 131 z dne 19. oktobra 1921.

Obdačuje se promet. Pod prometom se razume prodajo ali zamenjavo blaga proti plačilu ali odškodnini ter osebne storitve, tudi proti odškodnini ali plačilu. Osebne storitve so n. pr. naprava obuvala, obleke, omare proti protidajatvi.

Obdačljiv je promet, ako se dajatev, oziroma osebna storitev izvrši v kakem poklicu, torej obrtoma. Predpogoj obdačbe je tudi odškodnina. Kar je brezplačno, ne gre pod ta davek.

Ves promet, torej dajatev in profidajatev, se mora izvršiti v naši državi.

Ako blago, oziroma izkupiček (odškodnina) ne ostane v naši državi, dotični prometni slučaj ni obdavčljiv.

Davek se sme nevidno prevaliti na kupca, torej tako, da se vkalkulira v prodajno ceno.

Davek znaša 1 % od prometa.

Kako se pobira davek.

Z ozirom na prometni davek se dele davčne stranke na tri vrste:

- na stranke, ki so davka proste;
- na stranke, katerim se davek pavšalira;
- na davčne zavezance, pri katerih se davek pobira na podlagi posebnih «knjig opravljenega prometa».

1.) **Davka prosti** so po zakonu:

- kmetovalci glede prometa svojih lastnih proizvodov vseh strok kmetijstva;
- hišna industrija, ako se bavijo z njo izključno rodbinski člani brez pomočnikov;
- mali obrtniki, ako promet opravljajo z največ dvema stalnima pomočnikoma ali uslužbencema.

Pravilnik tolmači gornje slučaje davčne prostosti takole:

Kmetovalci so glede prometa z lastnimi proizvodi vseh kmetijskih strok (poljedelstvo, gozdarstvo, vinogradništvo, sadjarstvo, zeleninstvo, vrtnarstvo, živinoreja, mlekarstvo, perutninarstvo in čebelarstvo), oproščeni subjektivno, t. j. če prodajajo te svoje proizvode osebno sami, neposredno iz svoje roke. Toda vsi ti njih proizvodi so zavezani temu davku v nadaljnjem prometu do porabe, če jih prodajajo posredniki med proizvajanjem ali če kmetovalec sam prodaja poleg svojih tudi še tuje proizvode.

Razglas delegacije pripominja še sledeče: Glavni namen zakona je, oprostiti davka na poslovni promet izključno le lastne pridelke poljedelcev. Kar pa proda poljedelec poleg lastnih pridelkov, kar kupi z namenom, da proda dalje, odnosno vse ono, kar proda in ni sestavni del njegovega poljedelstva ali sploh ne izvira iz njegovega lastnega kmetijskega proizvajanja, je zavezano davku na poslovni promet.

Glede **oprostitve hišne industrije** in malih obrtnikov pravi izvršilna naredba, da so davka prosti: Proizvodi hišne industrije v izrecno gori omenjenem omejenem obsegu, izključno v rodbinskem krogu.

Proizvodi, odnosno promet malih obrtnikov je pa davka prost, ako delajo obrtniki z največ dvema stalnima pomočnikoma ali uslužbencema (vajencema, učencema). Po razglasu delegacije so oproščeni davka kot mali obrtniki le oni, ki se bavijo samo s popravili ter izdelujejo in predelujejo blago samo po naročilu, vendar brez pretežnega sodelovanja kapitala (stalnega in obratnega), to je če temelji promet v glavnem na delovni moči, odnosno na neposrednem uveljavljanju obrtniškega znanja in če so predvsem izpolnjeni pogoji glede števil pomočnikov in učencev.

2.) **Pavšaliranje davka.** Katere davčne zavezance je pavšalno obdavčiti, o tem zakon nima točnih določil. Izvršilna naredba pravi, da se obdavči pavšalno:

- promet na podstavi lova in ribolova;
- promet ostalih davku zvezanih stvari in storitev na drobno, ki se ob dovolitvi izvršuje s prodajanjem ali opravljanjem po hišah in ulicah;
- lastni proizvodi premogovnikov.

Izvršilna naredba navaja kot primere, ki jih je pavšalno obdavčiti, sledeče slučaje:

Pavšalno se obdavči promet stvari in storitev na drobno, ki ga samostojno opravljajo ribiči, krošnjari, poulični prodajalci, maserji, fijakerji in enovprežniki, odnosno vozniki z enim ali največ dvema konjema, nosači ali težaki, čistilci obutev in podobni.

Razglas delegacije pravi glede pavšaliranja: pavšalno se obdavčuje za sedaj samo promet s črnim in rjavim premogom in lignitom, potem promet na podstavi lova in ribje lovi in ves promet ostalih davku zvezanih stvari in storitev na drobno.

Razen tega se pavšalno obdavčujejo tudi še vsa ona podjetja, vsi oni obrati in poklici, katerih letni promet ne presega 40.000 K. Ako je to v prid državi in davčnim zavezancem, smejo davčna oblastva dovoliti pavšalni način obdavčitve iz posebno opravičenih razlogov tudi takim davčnim zavezancem, ki so sicer zavezani voditi knjigo opravljenega prometa po vzorcu a). O tem odločajo in dajejo dovolitve ona davčna oblastva, v katerih območje spada dotični davčni zavezanec. Kot posebno vpoštevne razloge smatra delegacija krajevne prilike, okoliščine in razmere obrata ali podjetja samega, pismenost, t. j. stopnjo izobrazbe davčnega zavezanca, odnosno zastopnika, ki v njegovem imenu vodi obrat ali podjetje. V tem oziru, posebno če gre za cele kategorije, zaslišujejo davčna oblastva posamezne javne in zasebne zastopnike raznih pridobitnih strok, katerih mnenja so pa izključno informativnega značaja. O prošnjah odločajo po prostem preudarku, odnosno po uradnih pripomočkih, ki jih že imajo, odnosno, ki si jih pribavijo.

Pavšal določi davčna oblast na podlagi strankine prijave (tiskovina mali «b»), oziroma na podlagi uradne ocene. Merodajen je pri prvokratni obdavčbi promet leta 1920.

3.) **Plačilo davka temeljem posebnih knjig.**

Končno imamo še prometni davek na podlagi «knjige opravljenega prometa».

Zakon sam ne pove podrobneje, kdo vodi te knjige. Vse to prepušča pravilniku.

Pravilnik pravi:

Vse pravne in fizične osebe, ki izvršujejo po poslu ali poklicu promet po odprtih obratovališčih, morajo voditi knjige opravljenega prometa po obrazcu veliki «A».

Za take osebe se smatrajo: proizvajalci, razen kmetovalcev, potem proizvajalci (industriji, obrtniki), posredniki med proizvajanjem in porabo, komisijonarji, trgovci, gostilničarji in restavratnerji, slaščičarji in luksuzni peki, kavarnarji in izdelovalci likerjev, krušni peki, mesarji, branjevci itd. Nadalje spadajo sem vsi oni, ki se pečajo s posli, ki se vrše v obliki samostojnega poklica, zlasti obrtno in industrijsko izdelovanje in predelovanje sirovin, polfabrikatov in fabrikatov, prevoz in prenos oseb in stvari, bančni posli depozitov in safov, železniške in druge garderobe, uporaba tokomerov, plinomerov in podobno, podjetniški in inštalaterski posli, potem samostojne in svobodne profesije (odvetniki, notari, zdravniki in zobni zdravniki, babice, veterinarji, inženjerji, geometri, senzali itd.), zasebne šole (glasbene šole, šole za učenje jezikov, plesne šole), hotelirski posli, med katere se šteje tudi poklicno oddajanje opremljenih stanovanj, penzionati, sanatoriji in brivski, maserski posli in podobno.

Razglas delegacije pravi, da vodijo knjigo opravljenega prometa po vzorcu «A» vsa ona podjetja in vsi oni obrati, ki so po zakonu zavezani voditi poslovne knjige, kakor tudi vsa ona podjetja in vsi oni obrati, katerih letni promet je v preteklem letu presegal en milijon kron, torej vse protokolirane tvrdke, družbe, zave-

zane javnemu polaganju računov in družbe z omejeno zavezo, končno podjetja in obrati, kojih obrat je presežal gornjo mejo.

Knjige opravljenega prometa po obrazcu «a» vodijo vsa ostala podjetja in vsi ostali obrati, kakor tudi vsi prosti poklici. Pravilnik določa, da vodijo knjige opravljenega prometa po vzorcu mali «a» vse svobodne profesije, mali trgovci, obrtniki, odnosno vsi oni, ki po zakonu niso zavezani voditi trgovske knjige skladno s trgovskimi zakoni posameznih oblasti. Vsi ti vodijo po odobritvi davčnega oblastva knjige opravljenega prometa po vzorcu mali «a».

Po gornjih izvajanjih je promet zavezan davku, ako se vrši poklicno in obrtoma. Ali tudi slučajni izven teh obrtov izvršeni prometni slučajji so podvrženi davku, ako znaša protidajatev več nego 20.000 K. Take slučaje je naznaniti v 14 dneh po izvršitvi s tiskovino mali «b». Davek znaša 1 %.

Prikrat se ugotovi davek za dobo od 1. oktobra do 31. decembra 1921. Dotične fasije (knjige opravljenega prometa) je vložiti za to dobo najpozneje do 31. januarja 1922. Fasije glede pavšaliranega davka (vzorec «b») je vložiti takrat, kadar jih zahteva kompetentna davčna oblast. Davčna administracija v Ljubljani je v slučajih pavšaliranja zahtevala predložitev fasij po vzorcu «b» v teku 14 dni računjeno od dneva, ko so stranke dobile poziv. Stranke, ki mislijo, da bi zanje lahko prišlo v poštev pavšaliranje, store dobro, da se v tem pogledu obrnejo do pristojne davčne oblasti, ki odmerja priobnino.

Seja obrtnega odseka trgovske in obrtniške zbornice.

(Nadaljevanje.)

K prvi točki dnevnega reda je poročal zbornični pristav g. dr. Štempihar

Poročilo se glasi:

To so slučajji normativnega sistema, in nastane za nas vprašanje, ali naj vztrajamo na tem načelu, ki pomeni precejšnjo utesnitev proste igre gospodarskih sil, ker omejuje konkurenco. Slovensko obrtništvo in trgovstvo je na vseh svojih strokovnih posvetovanjih dosedaj vstrajalo na zahtevi, da se obdrži dokaz usposobljenosti in celo razširi. Tako se je v obrtniških krogih ponovno izrekla zahteva, da se za vrtarski obrt, za obrt polaganje parketov, za obrt izdelovanja cementnih izdelkov uvede dokaz usposobljenosti. V trgovskih krogih pa je šla zahteva še dalje. Letos spomladi je zveza trgovskih gremijev in zadrug sklenila, zahtevati od vlade, da dokaz usposobljenosti prevede za vse trgovinske obrte brez izjeme, da pa se istočasno lahko opusti za nekatere trgovinske obrte, posebno za en gros-obrte, veljavno koncesijsko načelo. Pristaviti moramo namreč, da je bila slovenska pokrajinska vlada vsled izrednih razmer, ki so nastale vsled vojnih posledic, prišiljena, več trgovinskih obrtov podvreči koncesiji. Potemtakem je v tej vrstji obrtov v Sloveniji povsem drug položaj kot v srbskih pokrajinah. Danes ne smemo več v taki meri vztrajati na koncesijskem načelu, ker so se razmere medtem že izdatno izboljšale. Pač pa je splošna zahteva slovenskega obrtništva in trgovstva, da se normativni sistem, v kolikor je uveden pri nas, v polni meri obdrži. V tem oziru se ne moremo pridružiti liberalnejšemu naziranju, naj pri

teh obrtih velja načelo popolne proste konkurence. Naš predlog je torej, da naj se za vseh 54 v avstrijskem obrtnem redu navedenih rokodelskih obrtov ohrani dokaz usposobljenosti, ki naj obstoji v dokazu dovršitve učnega razmerja in daljše, najmanj triletno praktične uporabe v obrtu, kot tudi v izkazu o prestani pomočniški preizkušnji. Dalje bi bilo v svrhu večje izpopolnitve v strokovni usposobljenosti, torej v vzgojne namene, uvesti mojstrske preizkušnje, kot jih predvideva avstrijski obrtni red. Glede trgovinskih obrtov smo tudi mnenja, naj bi se dokaz usposobljenosti obdržal vsaj v dosedanem našem obsegu, ako ga že ne bo mogoče splošno provesti. Po našem predlogu naj bi torej normativni sistem pač tvoril izjemo od splošnega načela svobode obrtnega dela, vendar naj bi zavzemal precej važno mesto v zakonu.

Tudi koncesijski sistem naj bi bil le izjemoma pripuščen. Iz javnih ozirov je pri nas v mnogo več primerih uvedeno koncesijsko načelo. Z ozirom na javni interes moramo vztrajati na tem, da se za vsa ta opravila ohrani to načelo, in moramo torej zavzemati rigoroznejše stališče, kot druge zakonodaje v državi. Nadalje moramo pripomniti, da vztrajamo na tem, da bi bili nekateri trgovinski obrti, kot je pravni položaj pri nas, še nadalje podvrženi koncesiji. Koncesijsko načelo je v toliko važno, v kolikor je s tem dana možnost, da se prepreči dotok inozemcev v trgovske poklice, ki jim v trgovinskih pogodbah moramo dovoliti reciprociteto. To okolnost je treba vpoštevati.

Potemtakem bi bilo po našem predlogu na temelju sistema svobode dela za gotove posamezne obrte statuirati normativni in izjemno tudi koncesijski sistem. Kateri obrti naj bi se obravnavali po zadnjih dveh vidikih, bi bilo določiti kompromisnim pótem.

Glede prvega vprašanja ministrstva je slovenska industrija mnenja, da ni nobenega povoda, uvesti za industrijsko produkcijo koncesijsko načelo. Razlog ministrstva, da bomo tem pótem mogli utesniti dotok tujih elementov in tujega kapitala k nam, se industriji v Sloveniji ne zdi dovolj tehten; nasprotno si industrija iz tega dotoka obeta mnogo in bi zato bilo koncesioniranje industrijskih obratov popolnoma odpraviti ter napustiti celo stališče avstrijskega obrtnega reda, ki za nekatere industrije statuirá koncesijsko načelo. Posebno pa moramo protestirati proti nameri, dekretirati na državnih mejah nekaj obrambni pas, na katerem naj bi bilo prepovedano snovanje novih industrij iz razlogov vojaške narave. Pri takem dalekosežnem reglementiranju industrijske produkcije, ki bi bilo izvedljivo na podlagi koncesioniranja, bi prišla naša Slovenija v skrajno neugoden položaj, ker je naša industrija navezana, da se naseljuje ravno blizu meje, kjer so na razpolago vodne sile. Po našem mnenju ni mogoče na tak način ovirati industrijo v njenem razvoju. Opozarjamo na to, da teče ob severni meji države po našem teritoriju reka Drava, ki vsebuje največje in najstanovitnejše vodne sile. Ena stopnja je izgrajena v Fali in daje okroglo 35.000 konjskih sil. Že ta Falska centrala daje možnost živahnemu razmahu industrije v okolici tega vira elektriške energije. Upati je, da se v kratkem izgradi še ena ali več stopenj vodne sile reke Drave. Čim bi se udejavilo načelo, da se v obmejnih krajih ne smejo ustanavljati industrijski obrati, bi se obsofile naše pokrajine na gospodarsko smrt.

Zbornica tedaj ne uvidi potrebe koncesioniranja industrijskih podjetij in predlaga, da se dajejo obratna dovoljenja **normativno**.

Drugo načelno vprašanje, ki ga obravnava ministrski ekspozé, se tiče organizacije obrtnih oblasti. V tem oziru je pri nas povsem drug položaj kot v srbskih pokrajinah. Ne glede na razloge, ki jih navaja gornji ekspozé glede tujerodnih članov zbornic, moramo poudariti, da je pri nas gospodarsko življenje tako razvito, da bi bilo tehnično skoro nemogoče, izročiti vso obrtno upravo in policijo komoram. Pri nas zavzemajo pri okrajnih glavarstvih kot političnih oblastvih prve stopnje obstoječi obrtni referati zelo važno mesto in povzročajo mnogo dela. Že iz tega razloga bi bilo obdržati naš sedanji pravni položaj, in moremo samo predlagati, da se naš sistem čim prej razširi na vso državo. S tako ureditvijo vprašanja bi tudi komore dobile večjo svobodo, ker bi jim bilo odvzeto strogo uradno delo, ter bi se lahko z večjim uspehom posvetile reševanju svojih posebnih gospodarskih funkcij. Srbski sistem je sploh samo pri nerazviti obrtnosti izvedljiv, potrebno pa je, da v takem načelnem vprašanju obrtne uprave velja enotnost.

Nadaljnje vprašanje ministrstva zadeva možnost revizije obrtnih listov iz leta 1914. Tukaj moramo takoj pripomniti, da je slovenska pokrajinska vlada že v večjem obsegu izvedla tako akcijo, ko je z naredbo z dne 7. novembra 1919., št. 704, oziroma z dne 14. novembra 1919., št. 715, obrt agenturne in komisijske trgovine, nadalje obrt trgovine z mešanim blagom, s kolonijalnim blagom, s specerijskim blagom, z materialnim blagom, z deželnimi pridelki, z manufakturnim blagom, obrt menjalnic in trgovanja z valutami podvrgla koncesiji in pozvala imetnika teh obrtov, ki so obrt prijavili po 1. januarju 1916., da ponovno zaprosijo za koncesijo. To revizijsko delo je pri nas že izvršeno in smo se ozirali pri tem na izkazano strokovno usposobljenost in na obstoj krajevne potrebe. V današnjem času se nam zdi že precej pozno, da se za vso državo izvede za dobo sedmih let nazaj revizija vseh obrtnih listov. Mnenja smo, da bi tako delo zdaj vzbudilo prevelik odpor, in moramo poudariti, da bi revizija nasprotovala osnovnemu pravnemu načelu o pridobljenih pravicah. V kolikor pa so se posamezne obrtnice izdale contra legem, so itak še danes neveljavne in jih morajo obrtna oblastva, čim se izkaže ta nepravilnost, odvzeti. Pač pa se striniamo s tem, da se ukaže obrtnim oblastvom, da interno izvedejo tako revizijo z ozirom na eventualne neveljavne obrtnice, vendar to vprašanje ne spada v novi obrtni zakon. Glede Slovenije ponavljamo, da je pri nas revizija nepotrebna.

Glede števila zbornic in njihovega krajevnega okoliša, kateri problem obravnavata 4. in 5. vprašanje ministrstva, moramo predvsem ugotoviti, da bi bilo vprašanje trgovskih zbornic rešiti s posebnim zakonom in ne v okviru obrtnega zakona. Zbornice so institucija, ki zastopa interese tudi takih podjetij in poklicov, ki stojijo izven obrtnega zakona, kot banke, rudarstvo. Zato moramo zahtevati, da se ureditev zbornic reši posebe. V splošnem vztrajamo na avstrijskem sistemu, ki predvideva enotne zbornice za trgovino, industrijo in obrt. Kot ministrstvo samo izvaja, so vsa načelna vprašanja, ki se teh treh gospodarskih panog tičejo, vsem trem skupna, kot valutarna, prometna, carinska, trgovsko-pogodbena in druga vprašanja. Pri ločenem sistemu je še vedno

potrebna sinteza elaboratov ločenih zbornic, predno se vprašanja morajo obravnavati v ministrstvu. Naša zbornica je to vprašanje pri zadnji dopolnitvi svojih članov po našem mnenju najboljšo rešila na ta način, da je iz svoje srede izvolila tri samostojne odseke, trgovski, industrijski in obrtni odsek ter ne glede na to poseben finančni in carinsko-prometni odsek. Glede števila zbornic si mnenja niso edina. Vsak poznavalec zborničnega dela mora pledirati za velike krajevne okoliše, posebno v Jugoslaviji, kjer so posamezne gospodarske panoge še zelo nerazvite. V Sloveniji je na prejšnjem Štajerskem razširjena struja, ki zahteva posebne zbornice za ta del Slovenije. Vendar po tukajšnjem mnenju taka delitev slovenskih pokrajin ne bi bila umestna, ker bi bil okoliš dveh samostojnih slovenskih zbornic brezdvomno premajhen. Z ozirom na to predlagamo, naj se potem posebnega zakona ustvari enotne zbornice z avtonomnimi odseki in s primernim krajevnim okolišem, ki bo zbornicam nudil zadostno finančno podlago, da bodo mogle z uspehom vršiti svojo iniciativno in posvetovalno funkcijo.

Zadnje vprašanje se tiče stanovske organizacije produktivnih poklicev izven komor. Iz izvajanju ministrstva je razvidno, da vlada ne vpoštevava dovolj važnosti te organizacije. V Sloveniji je posebno obrtna stanovska organizacija precej razvita, ker je te vrste združništvo obligatorično. To večinoma kolektivno združništvo se je pri nas razvilo že pred ujedinenjem, po prevratu pa je slovenska pokrajinska vlada začela pospeševati snovanje strokovnih združenj z naredbo z dne 15. novembra 1919., Uradni list št. 11 ex 1920., ki predvideva tudi obligatorične zveze strokovnih kot tudi teritorialnih združenj. V isti naredbi je statuirana tudi prisilna organizacija trgovstva v trgovskih gremijih in združenjih ter v zvezi gremijev in združenj. Potemtakem je pri nas celokupno trgovstvo in obrtništvo prisilno organizirano ter so podani vsi predpogoji za nadaljnji razvoj združništva po strokovnih vidikih. Industrija je pri nas društveno organizirana. Iz tega je razvidno, da naša organizacija daleč nadkriljuje srbsko, kjer so samo obrtniki v esnafih po teritorialnih vidikih organizirani. Mi moramo vztrajati na svoji organizaciji v polnem obsegu, ker imajo združenja in gremiji vršiti važne stanovske, humanitarne, vzgojne in gospodarske naloge, ki jih posameznik ne more prevzeti. Združništvo ima za predpogoj razvito obrtništvo in trgovstvo in je njihova glavna opora v stanovskem in gospodarskem boju. Zato predlagamo, naj bi se naša preizkušena združna in gremijska organizacija provedla v vsej državi. V onih pokrajinah države, kjer posamezni obrtni še niso razviti in tudi urava še ni urejena, bi bilo za sedanjo dobo določiti prehodne mere, kot fakultativnost združne organizacije.»

Nato otvori g. predsednik debato o tem vprašanju ter da besedo g. Zadravcu, ki zahteva, naj bi se tudi v novem obrtnem redu obdržal dokaz usposobljenosti.

G. Kraj predlaga šestletno pomočniško dobo, mojstrske preizkušnje; preizkušnja naj bi se delala po končani pomočniški dobi.

G. Bučar predlaga, da se za gotove obrte obdrži koncesijski sistem in da se za koncesionirane obrte zahteva dokaz usposobljenosti, posebno poudarja, naj bi se tudi za gostilničarski obrt uvedlo zahtevo dokaza usposobljenosti.

G. Franchetti je mnenja, naj se vzame za podlago stanje, ki je bilo pri nas v veljavi v predvojnem času, samo naj bi se dotične norme še izpopolnile.

G. Ogrin je v splošnem mnenja, da je popolna svoboda obrti velikega pomena za napredek. To so nam dokazali rezultati v Ameriki. Nemčija je zavzela tudi isto stališče. Tudi če zahtevamo dokaz usposobljenosti, s tem še nismo pomagali stanu malih obrtnikov, kajti veliki kapitalisti si bodo pri tem znali vedno pomagati na škodo malega obrtnika.

G. Ložar opozarja, da je avstrijski obrtni red v toliko pomanjkljiv, da se obrt lahko izvršuje potem poslovodje.

G. Stare se pridružuje mnenju g. Ložarja. Kapital pobira najboljše naše ljudi, proti temu se moramo bojevati, ker na ta način se more ohraniti malo obrt. Velepodjetja vzgajajo enostransko izobražene ljudi. Predlaga, naj bi se vzel za podlago do sedaj veljavni avstr. obrtni red, kateri naj se pa še izpopolni.

G. dr. Windischer poudarja, da je večina gospodov za obdržanje obrtne zaščite. Opozarja na obrtne razmere na Hrvaškem in v Srbiji. Težko bo uveljavljati enoten zakon, ker vsak obrtnik hoče biti varovan, vendar pa tega ni pretirati. Srbija ima pred vsem premlad razvoj. Srbski obrtnik ne bo mogel našemu obrtniku nikdar škodovati, tudi če bo dobil usposobljenost po srbskem obrtnem redu na mnogo lažji način nego po obrtnem redu, veljavnem v Sloveniji. Ne vidi velike nesreče v tem, da bo v različnih pokrajinah v veljavi različni obrtni red. Izenačenje se ne bo moglo hitro izvršiti.

G. dr. Štampihar resumira posamezne predloge v tem zmislu, da se zahteva koncesije še razširi in da se obdrži dokaz uposobljenosti. Glede podelitve obrtnih listov naj bi ostalo pri dosedanem, to je, naj bi bilo to v delokrogu političnih oblasti. Naj se združniška organizacija ohrani in po mogočnosti razširi na vso deželo.

G. predsednik predlaga na to, da bi se prešlo k 2. točki dnevnega reda: Dispencijske prošnje,

Referira g. dr. Štampihar:

Prošnjo Franca Tomažiča, mizarja v Lokavskem vrhu, se priporoča. Prošnjo Franca Katscha za pekovski obrt v Celju se odkloni. Prošnjo Ivana Hoziana za krojaški obrt se priporoča. Prošnjo Janeza Vidervola za lončarski obrt se priporoča. Prošnjo Ivana Kneza za slaščičarno v Mariboru se odkloni. Prošnjo Antona Bradača za mizarški obrt na Glincah se priporoča. Prošnjo Jakoba Velkavrha za kolarski obrt se priporoča pod pogojem, da se podvrže preizkušnji za pomagalec. Prošnjo Ivana Bogataja za mehanični obrt v Ljubljani se priporoča. Prošnjo Alojzija Žužka za mizarški obrt v Rašicah pri Kočevju se ne priporoča. Prošnjo Alojzija Kresse za čevljarški obrt v Kočevju se ne priporoča. Prošnjo Vincenca Luckmana za krojaški obrt v Lačavasi se priporoča. Prošnjo Marije Hribernik za pekovski obrt v Spodnjih Bitnjah se priporoča pod pogojem, da napravi skušnjo in to samo za obrt pečenja kruha (Schwarzbrotbäckerei). Prošnjo Alojzija Lapi za čevljarški obrt v Okoslavcih pri Ljutomeru se v svrhu dobave informacij preloži do prihodnje seje. Prošnjo Marije Predovič za pekovski obrt v Dol. Duhoru pri Črnomlju se odkloni. Prošnjo Jakoba Rantaša za mizarški obrt v Paričjaku pri Ljutomeru se priporoča s pogojem, da napravi skušnjo. Prošnjo Jakoba Za-

laznika za slaščičarski obrt v Ljubljani se priporoča s pogojem, da se podvrže preizkušnji. Prošnjo Jakoba Pongraca za krojaški obrt v Vitanjih se priporoča. Prošnjo Franca Jenkota za obrt za izdelovanje in popravilo orgelj v Topolah pri Kamniku se priporoča. Prošnjo Franca Janežiča za čevljarški obrt v Ljubljani se priporoča. Prošnjo Matije Malneriča za mizarški obrt v Črnomlju se priporoča.

(Konec prihodnjic.)

Obrtnik in davčno jamstvo.

Dohodnina

se odmeri le tedaj, ako znaša odmerena podlaga (torej pri zasebnih nameščencih **reducirana** plača, mezda itd., glej zgoraj) za davčno leto **1921.** več kot 10.000 kron.

Primer: Ako ima nameščenec letne plače le 19.000 K, znašajo **reducirani** službeni prejemki le 9500 K. Ta nameščenec je torej davka prost. Tudi delodajalec ne jamči zanj.

Dohodnina sestoji iz temeljnega zneska, 10-, oziroma 15% **samske** doklade in pa iz 30- do 120% ne vojne doklade.

Vdovci z enim otrokom in poročeni, ki preživljajo le soprogo, plačajo 10% no samsko doklado. Vdovci z dvema otrokoma, dalje poročeni, ki imajo poleg žene še enega otroka, so prosti samske doklade.

Dohodnina (temeljni znesek) se preračuna po tej-le davčni lestvici:

Ako znašajo reducirani službeni prejemki		znaša temeljni znesek do-	Ako znašajo reducirani službeni prejemki		znaša temeljni znesek do-
nad kron	do vključno kron	hodnine kron	nad kron	do vključno kron	hodnine kron
10.000	11.000	273	36.000	38.000	1.463
11.000	12.000	309	38.000	40.000	1.561
12.000	13.000	348	40.000	44.000	1.705
13.000	14.000	387	44.000	48.000	1.905
14.000	15.000	428	48.000	52.000	2.106
15.000	16.000	469	52.000	56.000	2.307
16.000	17.000	510	56.000	60.000	2.513
17.000	18.000	552	60.000	64.000	2.719
18.000	19.000	597	64.000	68.000	2.935
19.000	20.000	643	68.000	72.000	3.152
20.000	22.000	706	72.000	76.000	3.378
22.000	24.000	793	76.000	80.000	3.615
24.000	26.000	886	80.000	84.000	3.852
26.000	28.000	978	84.000	88.000	4.089
28.000	30.000	1.071	88.000	92.000	4.336
30.000	32.000	1.169	92.000	96.000	4.584
32.000	34.000	1.267	96.000	100.000	4.841
34.000	36.000	1.365			

Pri dohodkih nad 100.000 K do vključno 200.000 K se zvišuje vsaka stopnja za 4.000 K in davek pa za 268 K, pri dohodkih nad 200.000 K do vključno 210.000 K znaša dohodnina 12.030 K. Pri dohodkih nad 210.000 K se zvišujejo davčne stopnje na 10.000 K in davek pa za 670 K.

Od tako preračunanega temeljnega zneska dohodnine se preračuni še 10-, oziroma 15% na samska doklada.

Za vojno doklado k dohodnini imamo sledečo davčno lestvico:

Pri reduciranih službenih prejemkih:

nad kron	do vključno kron	znaša vojna doklada k dohodnini v %	nad kron	do vključno kron	znaša vojna doklada k dohodnini v %
10.000	14.000	30 %	48.000	56.000	60 %
14.000	20.000	35 %	56.000	64.000	65 %
20.000	26.000	40 %	64.000	76.000	70 %
26.000	32.000	45 %	76.000	100.000	80 %
32.000	40.000	50 %	100.000	140.000	90 %
40.000	48.000	55 %	140.000	200.000	100 %
			200.000	nadalje	120 %

Vojna doklada se odmeri od dohodnine **plus** samske doklade.

PLAČARINA.

Poleg plačarine se pobira še:

- 70%ni enotni državni pribitek in pa
- avtonomne doklade.

Odmerna podlaga za plačarino so **reducirani** službeni prejemki (glej zgoraj). Ako znašajo **reducirani** službeni prejemki od 7.500 Din do 10.000 Din, se plačuje plačarina **brez** enotnega državnega pribitka in avtonomnih doklad. Pri **reduciranih** službenih prejemkih nad 10.000 Din se plačujejo poleg plačarine državni pribitek in avtonomne doklade. Pri odmeri plačarine je uporabiti tole davčno lestvico:

Ako znaša reducirana plača, mezde, itd., celoletno od dinarjev	do izpod dinarjev	tedaj znaša plačarina v % od reducirane plače, mezde, itd.
7.500	10.000	1 %
10.000	12.500	2 %
12.500	16.250	3 %
16.250	20.000	4 %
20.000	25.000	5 %
25.000	nadalje	6 %

Ako znaša odmerna podlaga manj kot 7.500 Din, se plačarina sploh ne odmeri.

INVALIDSKI DAVEK

se odmerja od **plačarine** plus 70%ni enotni državni pribitek, a brez avtonomnih doklad. Ako se pa plačarina ni odmerila, se invalidski davek odmerja od celotnega zneska dohodnine.

Za invalidski davek imamo tole davčno lestvico:

Znesek invalidskega davka, ki odpade	na odmerno podlago, t. j. na dohodnino ali pa na plačarino plus 70%ni enotni državni pribitek po	Znesek invalidskega davka, ki odpade	na odmerno podlago, t. j. na dohodnino ali pa na plačarino plus 70%ni enotni državni pribitek po
8	80	756	6.000
24	200	1.040	8.000
48	400	1.680	12.000
96	800	2.400	16.000
148	1.200	3.200	20.000
248	2.000	4.760	28.000
348	2.800	7.200	40.000
500	4.000	11.400	60.000

Pri davčnem predpisu na dohodnini odnosno plačarini nad 60.000 K znaša invalidski davek 20 %, torej eno petino davčnega predpisa na dohodnini, odnosno plačarini.

Po teh lestvicah je odmeriti odbitljive davke. Vsakokratno izplačilo je pred odmero projicirati na

vse leto. Šele od tako preračunjenih **celoletnih** službenih prejemkov je odmeriti dohodnino, plačarino in invalidski davek:

Vpoštevati je pa še **sezijske plače**.

Pri odmeri davkov tu seveda ni projicirati na eno leto, ampak na sezijsko dobo. N. pr.: stavbeno podjetje ima delavce, ki so zaposleni pri podjetju vse leto proti tedenski plači 700 K, in pa sezijske zidarje, ki so zaposleni le skozi stavbeno sezijo, ki traja le od 1. marca do 1. novembra vsakega leta. Slednji dobe tedenske plače 800 K.

Celoletna plača znaša v prvem slučaju (700 K krat 52 tednov) je 36.400 K.

Sezijska, obdačljiva plača zidarjev pa znaša (800 K krat 30 tednov) je 24.000 K.

Da se delodajalci lažje orijentirajo v priredbi davkov, priobčimo sledeči primer: Obrtnik N. N. ima hlapca s tedensko plačo 360 K. V službo je stopil ta 1. julija 1920. V plači je zapopadna tudi hrana in stanovanje. Letna plača znaša 18.720 K. Reducirana celoletna plača znaša (18.720 K krat 50 %) 9.360 K. Ker je davčni minimum za leto 1921. K 10.000, reducirana odmerna podlaga pa tega zneska ne dosega, za davčno leto 1921. ni odmeriti davkov. Tudi davčno jamstvo odpade za leto 1921. Za dobo od 1. julija 1920. do 14. julija 1921. pa delodajalec itak ne jamči, ker gre tu za **nestalno** plačo, t. j. za mezdo, izplačljivo v krajših kakor štiritedenskih rokih. Za take plače pa jamči delodajalec šele od 14. julija 1921., ko je bil finančni zakon objavljen.

II. primer: Imenovani ima nameščenca s polmesečno plačo 1200 K. Uslužbenec živi v Ljubljani. Davki se odmerijo za leto 1921. takole:

a) polmesečna plača	1.200— K
b) celoletna plača	28.800— K
c) reducirana plača	14.400— K
č) dohodnina, in sicer:	
temeljni znesek	428— K
15%na samska doklada	6420 K
vsota	49220 K
35%na vojna doklada	17227 K
torej celotna dohodnina	66447 K
d) plačarina, ker so reducirani službeni prejemki nižji od 30.000 K	— K
e) invalidski davek	96— K
Celo davčno breme znaša	76047 K
Polmesečni davčni odbitek znaša od 14. julija 1921. naprej 3168 K.	

III. primer: Profesionist-specijalist (polir) ima v stavbeni seziji tedensko plačo po 2000 K. Ima dva otroka. Sezija traja od 1. aprila do 1. novembra 1921. Živi z rodbino v Ljubljani.

a) tedenska plača	2.000— K
b) sezijska plača (30 tednov)	60.000— K
c) reducirana plača	42.000— K
č) dohodnina	1.705— K
samska doklada	— K
55%na vojna doklada	93775 K
celotna dohodnina torej	2.64275 K
plačarina (42.000 K krat 2 %)	840— K
70%ni enotni državni pribitek	588— K
95%ne avtonomne doklade, ker živi nameščenec v Ljubljani	798— K
invalidski davek od 840 K plus	588 K, to je 1428 K . . . . .
248— K	
Vsota	5.11675 K

Tedenski odbitek znaša torej (5116:75: 30 tednov) od 14. julija 1921. naprej 170:56 K.

Končno bi še omenili, da so avtonomne doklade v vsaki davčni občini in v vsakem letu druge. Zvedo se pri davčnih uradih.

To bi bilo najvažnejše, kar mora danes vedeti vsak delodajalec glede svojega davčnega jamstva.

Iz teh primerov je na prvi pogled razvideti, kako težko breme se nalaga obrtnikom. Zahteva se od njih popolno znanje skoro vseh davčnih vrst. Ako bi hotel obrtnik postopati po zakonu, bi zgubil veliko časa, predno bi pravilno preračunil odbitke. Zaradi tega je tudi umevno, da je že takoj pri prvi vpeljavi davčnega jamstva leta 1896. to breme naletelo na splošen odpor. Tudi finančna uprava je pripoznala dotične ugovore kot utemeljene. Že leta 1898. je izšel poseben zakon, ki je omejeval davčno jamstvo delodajalcev le na uradnike. Tudi shod «Občeslovenskega obrtnega društva v Celju» z dne 27. novembra t. l. je sprejel soglasno resolucijo, v kateri se poziva finančna uprava, da vpostavi glede davčnega jamstva delodajalcev ono stanje, ki je bilo pred finančnim zakonom za leto 1921.

Socialna politika.

Zakon o pobijanju draginje.

Ker se uredba glede sodišč za pobijanje draginje ni obnesla, je izšel sedaj zakon o pobijanju draginje, ki obsega sledeča glavna določila:

Po 1. členu zakona mora minister za socialno politiko skrbeti, da je prebivalstvo države z življenjskimi potrebščinami, ki naj se po primernih cenah prodajajo, zadostno preskrbljeno. Kot življenjske potrebščine so v zakonu določene: Človeška hrana, krma za živino, obleka, čevlji, kurivo, razsvetljava, poljedelsko orodje in drugi potrebni predmeti, kakor tudi sirovine, ki se potrebujejo za njihovo izdelavo.

Da se bo to doseglo, se bo minister za socialno politiko v slučaju potrebe posluževal sledečih sredstev:

1.) da že obstoječe nakupovalnice, konsumna društva in kmetijske družbe avtonomnih korporacij podpira, eventualno nove ustanovi, v potrebi tudi državne nakupovalnice odpre. V pasivnih krajih je država dolžna vzdržavati lastne nakupovalnice za najpotrebnejše življenjske potrebščine v pomoč prebivalcem v slučaju slabe letine;

2.) da pri pristojnih ministrstvih intervenira za olajšavo prevozov življenjskih potrebščin;

3.) da prepreči, da se življenjske potrebščine ne kupičijo v skladiščih in da pazi na vsak poskus, da bi se navijale cene življenjskim potrebščinam.

Člen 6. določa, da mora vsak, ki prodaja življenjske potrebščine bodisi v trgovini, bodisi v delavnici, na trgu ali na kakem drugem kraju, prodajne cene na vidnem kraju izobesiti. Od te dolžnosti so izvzeti samo producenti in poljedelske zadrage, ki prodajajo svoje pridelke na trgu. Vsako kršenje te določbe se bo kaznovalo z zaporom do 3 mesecev ali z denarno kaznijo do 50.000 Din.

Člen 8. prepoveduje prodajalcem z več kakor 25-odstotnim dobičkom prodajati. Prestopki se kaznujejo s 3mesečno ječo in 10.000 Din.

Člen 9. prepoveduje verženje in nečedno špekulacijo, s katerima se nepošteno navijajo cene, zlasti dogovor med producentom in posredovalcem z na-

menom, da se cene navijajo. Prepovedano je nadalje nakupovanje blaga na istem trgu, kjer bi se ga zopet naprej prodajalo. Prestopki te določbe se kaznujejo z zaporom do 6 mesecev in z denarno kaznijo do 50.000 Din.

Kdor koga zadržuje, da ne bi nese blaga na trg, da bi nastalo pomanjkanje blaga na trgu, ali kdor koga, ki nese blago na trg, ustavi in kupi blago z namenom, da bi bilo manj blaga na trgu in bi svoje blago dražje prodal, se kaznuje z zaporom enega meseca in 5000 Din.

Kdor bi napravil življenjske potrebščine neužitne, jih uničil ali zmanjšal njih količino, kdor ponuja višje cene, da bi si zagotovil blago pred drugimi kupci, bo kaznovan z enim mesecem zopora in 5000 Din.

Ostale točke zakona govore o zaplembi blaga, o prizivu proti razsodbam in njih objavljenju.

Odgoja in zaščita obrtno-industrijskega naraščaja.

(Elaborat iz ministrstva za socialno politiko, ki nam ga je dal na razpolago minister n. r. g. dr. V. Kukovec.)

I.

Narodno gospodarstvo naše države je v veliki meri pasivno in to edino zaradi tega, ker ne izdeluje potrebnih obrtnih in industrijskih izdelkov v lastni državi nego jih mora v veliki množini dobavljati iz inozemstva. To je dejstvo, katero ne zahteva daljnega utemeljevanja in je splošno priznано. En pogled v bilančna izveštja uvoznega in izvoznega gibanja zadostuje, da brezdvomno ugotovimo, kako neugodno obtežuje naš gospodarski razvoj uvoz obrtnih in industrijskih izdelkov.

Po izločitvi utemeljevanja gori označenega dejstva iz razprave sledi vprašanje, ali so dani naši državi vsi predpogoji, da spremenimo postoječo pasivo v našo korist in ali je sploh priporočljivo, da usmerimo našo gospodarsko politiko v oni pravec, ki bi izdatno dvignil razvoj obrti in industrije, ali pa da se še nadalje favorizira pretežno agrarna politika.

Tudi to vprašanje najde brez težave naraven odgovor, ako imamo pred očmi plodovitost in razvoj vse države in ne samo enega dela, četudi je ta del danes naš najproduktivnejši del države. Ako s tega vidika premotrimo našo narodno gospodarsko celoto, ugotovimo pred vsem sledečo nepobitno resnico: Srbija, Makedonija, Vojvodina, Slavonija in del Hrvaške so zemlje izrazito agrarne strukture, kjer moramo najekonomičnejše razvijati agrarno gospodarstvo in ga z vsemi silami favorizirati. Rodovitnih tal poljedelske Šumadije ne moremo pokriti z industrijskim pepelom ne glede na to, da je tamošnje prebivalstvo še daleč od najprimitivnejšega industrijskega razumevanja in po ekonomičnem položaju in kulturni stopnji neprimerno za industrijski proletarijat, kakor ne moremo spremeniti že z lešom pokrite in peščene Slovenije v plodonosne pšenične poljane. Slovenija, Dalmacija, Bosna nimajo predpogojev, da bi mogle živeti od pičlosti lastnih agrarnih zemelj. Imajo pa vse predpogoje industrijske zemlje, vodne moči, premog, rude in prebivalstvo, ki je po izobrazbi in ekonomskih potrebah že trdno krenilo na pot industrializacije. Predpogoji, ustvarjeni iz geografskih, geoloških in gospodarskih razlogov, vsiljeni iz socialnih in eksistenčnih potreb širokih plasti naroda, osnavljajo prirodno narodnogospodarsko orijentacijo naše države v pravcu, da se naj v Srbiji, Vojvodini, delu Hrvaške in Slavonije goji in pospešuje poljedel-

stvo in živinoreja, a v Sloveniji, Bosni, Dalmaciji in malem delu Srbije z vso silo podpira in utrjuje razvoj industrijalizacije.

Za industrijalizacijo teh pokrajin niso dani le predpogoji, nego še silnejši so splošni gospodarski in državni interesi, ki zahtevajo iz državno-eksistenčnih razlogov, da razvijemo obrt in industrijo do tiste višine, katera nas usposobi, da se v najbližji bodočnosti popolno osvobodimo uvoza vseh nam potrebnih obrtnih in industrijalnih izdelkov. Državno gospodarsko politiko moramo torej usmeriti v pravcu, da industrijaliziramo pokrajine agrarne neproduktivnosti, a industrijalizacijske sposobnosti do viška popolnosti in neodvisnosti.

To spoznanje nalaga državi skrbstvo, veliko nalogo, da z naravnimi zakladi naše zemlje spoji duševno in fizično utrjeno in izobraženo delavstvo, da zagotovi obrti in industriji pravočasno pomladko, ki bo kos velikim zahtevam bodočega razvoja. Velike važnosti je za narodno gospodarstvo države ekonomija uporabe sirovin, ekonomija mehničnega dela in organizacija sistematične industrijalizacije. A še veliko večje važnosti je v narodnem gospodarstvu ekonomija uporabe človeškega dela in smotrna organizacija te delavne sile. Kako moremo in kako moramo organizirati vzgojno delo obrtnega in industrijalnega pomladka, katere človeške sile bomo izbrali za obrtni in industrijski naraščaj, kako bomo te sile izklesali do popolnosti, jih vzdržali pri svojem poklicu, komu bomo izročili to vzgojo, to so glavna vprašanja, od katerih odvisi vsa bodočnost narodno-gospodarskega razvoja naše države.

Ako zabeležimo končno še dejstvo, da je z ugodno rešitvijo teh vprašanj v najtesnejši zvezi tudi splošni razvoj kulture in civilizacije našega naroda, bo vsakemu jasno, da moramo vprašanja temeljito in sistematično rešiti. Kulturi in civilizaciji sta samovoljnost in neurejenost ravno tako sovražnika, kakor sta pogibeljna industrijalnemu razvoju. — Skrajni čas je torej, da zagotovimo v interesu našega gospodarstva in v interesu našega kulturnega prebujenja in samosvojenja obrti in industriji razvojne možnosti, katere zahtevajo poleg prirodnih zakladov in ustrojstev moderne tehnike tudi strokovno izkušeno, socijalno utrjeno in umno široko izobraženo delavstvo. To delavstvo si bomo pa ustvarili edino z globoko in sistematično zasnovano vzgojo in z resno in splošno zasčito delavskega pomladka. (Dalje prihodnjt.)

Važno opozorilo za vojne invalide, vdove in sirote zaradi dodatkov k pokojninam. Po členu 21. zakona o invalidih z dne 15. decembra 1921. se ustavi s 1. januarjem 1922. izplačevanje dodatkov k pokojninam: 1.) za invalide, ki jim je bilo povodom zadnjega pregleda priznano manj kakor 50 % invalidnosti, in sicer za njihovo osebo in za otroke; 2.) za vse invalide dodatek za dva otroke, tako da jim ostane le za tretjega in za nadaljne otroke izpod dopolnjenega 16. leta; 3.) za vse vdove brez otrok, ki so mlajše kakor 45 let in sposobne za delo, morebitno nesposobnost morajo dokazati z neolkovanim izpričevalom, ki je izda brezplačno uradni zdravnik; 4.) za vse invalide brez ozira na odstotke in število otrok ter za vse vdove brez ozira na število otrok, če plačujejo več kakor 30 Din neposrednega davka (po odmeri davkov za finanjsko leto 1920./1921.). Ker bo treba na temelju tega zakona na novo pregledati in opraviti vsa nakazila invalidom, vdovam in sirotam,

ki so že bila pripravljena za izplačilo dne 1. januarja 1922., ne bodo mogli poštni uradi v prvih dneh januarja izvršiti pregleda. Prizadete stranke naj vpoštevajo, da je s to spremembo združeno ogromno delo, ki bo izplačevanje zavleklo za nekaj časa. Vsakdo naj o tem obvesti svoje znanke invalide in vdove in jim priporoča, naj opuste vsako pismeno in osebno pritožbo v Ljubljani. Uradi bodo skrbeli za to, da se bodo pokojninski prejemki v zmislu zgoraj označenega zakona kar najhitreje nakazali.

Novi invalidski zakon. Z 31. decembrom je stopil v veljavo novi zakon o invalidskih podporah in podporah zaostalih rodbin padlih vojakov. Novi zakon se v nekaterih bistvenih točkah razlikuje od dosedanjih določb, tako se v njem regulira tudi odškodnina rodbinam invalidov, ki so trpele pod sovražnikom; dalje se zviša merilo za odmerjenje invalidskih podpor od dosedanjih 15 dinarjev na 30 dinarjev, v to vsoto pa se ne računata niti penzija niti osebni invalidski davek. Po novem zakonu bo imelo pravico do invalidskih podpor mnogo večje število rodbin nego dosedaj. Dalje se v novem invalidskem zakonu regulira tudi vprašanje invalidskih doklad; do doklad nimajo pravice invalidi z 20, 30 in 40 odstotki; istotako nimajo pravice do dodatkov roditelji padlega brez bratov in sester in vdove pod 45 leti brez otrok. Vdove, stare nad 45 let pa imajo pravico do doklad, ako dokažejo z izpričevalom državnega zdravnika (ki je po členu 18. tega zakona brezplačen), da so popolnoma nesposobne za delo. Zakon stopi v veljavo dne 1. januarja ter so izdane tozadevne določbe vsem finančnim upravam, ki imajo nalogo izvrševati novi zakon. Še tekom tega meseca izide natančen pravilnik, v katerem bo točno pojasnjeno poslovanje po novem zakonu.

Narodno gospodarstvo.

Koliko železniških pragov moremo proizvajati letno v Jugoslaviji?

Na svetovnem trgu vlada danes živahno povpraševanje po hrastovih in bukovih pragih, ker je potreba v vseh državah, ki jih morajo uvažati, nujna, ponudbe pa so nasprotno vsled raznih težkoč premajhne. Rusija je še vedno od svetovne trgovine odrezana in tudi Rumunija ne more izkoristiti ugodne konjunktore vsled velikih transportnih težkoč. Zato morajo Angleska, Francija, Belgija, Nemčija, Holandska, Danska in Italija dobavljati ta material iz Jugoslavije. Njih povpraševanje pri nas znaša kakih 20 milijonov komadov hrastovih in bukovih pragov. Ponujajo povprečno 150 K za kos, kar je dovolj ugodno. Taka kupčija bi pomenila za našo trgovsko bilanco vsoto približno 3 milijarde kron. Toda možna bi bila še drugo leto.

Kakor znano, se morajo sveži bukovni pragi pred uporabo impregnirati z različnimi kemičnimi sredstvi, da postanejo trpežnejši napram uničujočim klimatičnim vplivom. Pri hrastovih pragih pa te dragocene in dolgotrajne procedure ni treba. Hrastov les ima namreč v sebi toliko tanina, da ga ni treba še umetno konservirati. Ker pa je hrastovega lesa razmeroma malo, zato je skoraj še enkrat dražji od bukovega.

Tesanje bukovih pragov je navezano na jesen in zimo, ker ostane les, obdelan v tem letnem času, najbolje obvarovan pred pokanjem. Poleg tega se zavaruje proti pokanju na pročelni strani s tako-

zvanim S-železom. Izdelovanje železniških pragov zahteva več mesecev, zlasti ker se izdelujejo v različnih tipih le proti fiksnim naročilom v nasprotju z drugim izvoznim lesom, ki se prireja v splošno običajnih dimenzijah.

Izvoz železniških pragov treba omejiti za toliko, kolikor jih potrebujemo doma. Na vseh progah Jugoslavije leži približno 9 milijonov pragov, ki so večinoma iz hrastovega in bukovega lesa, deloma pa tudi iz borovega in mecesnovega. Bukov in mehki les je seveda prepariran in trpi kakih 10 let. Potemtakem treba letno premenjati povprečno 900.000 pragov. Prišteti treba še za zgradbo novih prog povprečno 200.000 pragov na leto. Normalna potreba železniških pragov Jugoslavije bi torej znašala 1.100.000 kosov. Vpoštevati pa je treba, da se je med svetovno vojno zanemarjalo popravilo prog, in bo potreba pragov za nekaj let nekoliko večja. Vsa ta množina pa bi morala biti naši železniški upravi na razpolago. Poleg domače uporabe more naša država z mirno vestjo producirati letno več nego 15.000.000 železniških pragov in jih pošiljati na svetovni trg.

Razpisi.

Dobava svinčene gledice za obrtnike. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani ima na razpolago večjo množino svinčene gledice. Lončarji in pečarji naj ustmeno ali pismeno prijavijo svoje potrebščine na omenjeni urad, Dunajska cesta 22, najkasneje do 29. t. m.

Prodaja starega železa in pločevine. Komanda dravske divizijske oblasti v Ljubljani naznanja Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se vrši dne 15. februarja t. l. ob 11. uri dopoldne v smodnišnici v Kamniku licitacija 10.000 kg železa in pločevine.

Dobava žeblice, vijakov in okovov. Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici razpisuje za dan 22. februarja t. l. ofertalno licitacijo za dobavo raznih žeblice, vijakov in okovov. Predmetni oglas je v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Razno.

II. Ljubljanski veliki semenj od 2. do 11. septembra 1922. Ni naš namen na tem mestu poudarjati velike uspehe, ki so jih imeli razstavljalci preteklega vzorčnega sejma, saj se je pač vsakdo, kdor se je hotel, lahko sam o tem prepričal. Pač pa opozarjamo interesirane kroge na neko drugo okolnost. Kakor nam je iz najboljšega vira znano, prihajajo sejmskemu uradu

dnevno dopisi, s katerimi sporočajo najrazličnejše tvrdke svoje želje udeležiti se letošnjega sejma v zborcu. Urad vodi o teh dopisih natančno evidenco in je do sedaj prenotiranih že nekaj tisoč m² razstavnega prostora. Marsikatero podjetje bi se bilo preteklega sejma rado udeležilo, pa ni imelo ali pripravljenih vzorcev, ali pa je toliko časa s prijavo omahovalo, da je bilo prepozno. Da se to marsikomu tudi letos ne pripeti, naj vsakdo brez odlašanja z dopisnico izjavi sejmskemu uradu na kratko željo na letošnjem sejmu sodelovati in koliko m² približno bo rabil. Poučeni smo, da bo sejmski urad pri končnih nakazilih prostorov postopal na edino pravilni način, namreč kdor prej pride, prej melje. Ker je rok otvoritve sejma že razglašen, ima vsakdo zadosti časa, pripraviti se z razstavo svojih vzorcev. Industrijci, obrtniki in veletrgovci, skrbite zatorej že sedaj za prostor na II. Ljubljanskem velikem sejmu vzorcev in sporočite vsi svoje želje uradu Ljubljanskega velikega sejma v Ljubljani, Gosposvetska cesta.

Izdajatelj konzorcij «Obrtnega Vestnika».

Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

Fotografski in umetno slikarski atelje Avg. Černe

Celje, Ljubljanska cesta 10 (prej V. Pick)

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Cene najnižje. Poveča po vsaki sliki. Slika v olju, akvarel, pastel, po naravi in po vsaki sliki, fotografira za društva najceneje. Res'avirra stare umetnine za muzeje, galerije, cerkve, privatnike itd. itd.

Za fotografe znižane cene.

Kreditno društvo

Mestne hranilnice ljubljanske

dovoljuje posojila

na menice in kredite

v tekočem računu

vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

JADRANSKA BANKA

Delniška glavica: K 30.000.000.—. Rezerva nad K 10.000.000.—.

Podružnice: Beograd, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb. Wien. Trieste, Abbazia, Zara. New-York: Frank Sakser State Bank.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Sprejema: vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek plača iz svojega.

Kupuje in prodaja: menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja: čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Obrtna banka v Ljubljani

Kongresni trg št. 4

Telefon št. 508

Telefon št. 508

Račun pri poštno-ček. zavodu št. 12.051

Daje kredite v obrtne surhe, po izrednih pogojih, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun obrestuje s

4%

od dne vloge do dne dviga.

Naznanilo.

Naznanjam, da sem dne 31. decembra 1921. izstopil iz tvrdke Fr. Kalmus & F. P. Vidic

Moja pisarna se nahaja izza
1. januarja 1922.

**v Ljubljani
na Dunajski cesti št. 14,**

v Mathianovi hiši, zraven tvrdke
Schneider & Verovšek.

Fr. Kalmus,
tovarna glinastih peči in štedilnikov
v Ljubljani, Opekarska cesta.

M. Kuštrin, Ljubljana

Tehniško in elektrotehniško podjetje

Trgovina s tehniškimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in debelo. — Velika zaloga vseh vrst gumija, kolesne in avtomobilske pneumatike. — Na razpolago je hidraulična stiskalnica za demontiranje železnih in namontiranje gumijastih obročev.

Glavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz svetovnoznane tov. Walter Martiny v Turinu

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta 2, tel. 588.

Brzjavci: Kuštrin Ljubljana.

Podružnice: Ljubljana, Dunajska cesta 20, tel. 470. — Maribor, Juričičeva ulica 9, tel. 133. — Beograd, Knez Mihailova ulica 3.